

падают в туристические справочники мира, а значит и к предлагаемым маршрутам турагентств. Освещены факторы, которые обуславливают наличие объектов ЮНЕСКО в государстве. Проанализировано географическое распределение объектов Всемирного наследия ЮНЕСКО в мире и Украине. Освещены географическое распределение объектов "Семь чудес Украины", которые были выбраны во время проведения всеукраинского конкурса. Проведен анализ объектов – кандидатов во Всемирное наследие ЮНЕСКО в Украине. Отмечено, что вхождение в национальный перечень нематериального наследия в Украине является необходимым этапом для получения объектами статуса "нематериального наследия ЮНЕСКО". Проанализированы объекты, которые входят в национальный перечень нематериального наследия в Украине. Разработана картосхема "Крупнейшие рекреационно-туристские ресурсы Украины".

Ключевые слова: ЮНЕСКО, историко-культурное достояние, международный туризм, национальное наследие.

O. Beidyk, Doctor of Geography Sciences, Professor,
B. Semenko, PhD Student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

NATIONAL AND WORLD HERITAGE AS A FACTOR OF DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL TOURISM

The article analyzes the hierarchy of fundamental world recreational and tourist resources. The qualitative-quantitative characteristics, the spatial distribution of UNESCO objects and the systematized data are presented. The structure of the UNESCO World Heritage sites is analyzed. Created schematic map of the structure and territorial distribution of UNESCO World Heritage sites in Ukraine. The advantages obtained by states when making their objects to the list of UNESCO World Heritage sites are established. It is indicated that it contributes to the organization of monitoring and control of the state of conservation of natural and cultural objects. It is emphasized that UNESCO objects fall into the tourist guides of the world, and hence to the proposed routes of travel agencies. The factors that determine the presence of UNESCO objects in the country were analyzed. The geographic distribution of UNESCO World Heritage sites in the world and Ukraine is analyzed. The geographical distribution of the objects "Seven Wonders of Ukraine", which were selected during the all-Ukrainian contest, was highlighted. An analysis of UNESCO World Heritage sites in Ukraine was conducted, their preliminary list. The attention is focused on the fact that the entry into the national list of intangible heritage in Ukraine is a necessary step for the objects to obtain the status of the "intangible heritage of UNESCO. The objects, which are included in the national list of intangible heritage in Ukraine, are analyzed. The map "The most significant recreational and tourist resources of Ukraine" was developed. It is noted that four of the seven Ukrainian objects of the UNESCO World Heritage Site are entirely within the territory of Ukraine. The remaining 3 objects are partly in the territory of other states. It was indicated that during the time of cooperation with the Organization Ukraine initiated many international programs and projects. Seven Ukrainian cultural-architectural and natural objects are listed on the UNESCO World Heritage List. It is noted that the large volume of quantitative and qualitative data obtained when selecting UNESCO objects contributes to the formation of informed cultural policies and the integration of culture in the development strategy, thereby contributing to the implementation of the UNESCO Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Cultural Expressions. The analysis made it possible to establish that the largest number of UNESCO World Heritage sites is concentrated in the European macroregion, thus Ukrainian entities that are part of the UNESCO World Heritage have to withstand significant competition in attracting international tourist flows. It is stated that the Asian market has the world's largest tourism industry, and the number of objects of the World Heritage is second only to Europe.

Keywords: UNESCO, historical and cultural heritage, international tourism, national heritage.

<http://doi.org/10.17721/1728-2721.2018.72.12>
УДК 911.3

С. Запотоцький, д-р геогр. наук, проф.,
І. Горин, асп.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Розкрито головні особливості лікувально-оздоровчого туризму Львівщини. Зазначено ключові фактори розвитку лікувально-оздоровчої сфери регіону. Досліджено санаторно-курортні заклади Львівської області як складову інфраструктури туризму. Виділено основні чинники формування попиту на них, у тому числі високі ціни та їх невідповідність якості санаторно-курортних послуг, низький рівень доходів населення, відсутність ефективної державної політики у сфері соціальної підтримки населення і стимулювання діяльності санаторно-курортних закладів, неефективна система управління санаторно-курортними закладами, застаріла інфраструктура санаторно-курортних закладів, обмеженість асортименту туристично-рекреаційних послуг і недостатня якість додаткових послуг. Розглянуто туристичні потоки міст-курортів Львівщини. Проведено аналіз закладів розміщення найбільших бальнеологічних курортів області та вартості проживання у них. Виділено головні переваги курортної сфери досліджуваних населених пунктів регіону.

Ключові слова: Львівська область, лікувально-оздоровчий туризм, санаторно-курортні заклади, заклади розміщення, помешкання, курортна сфера, SWOT-аналіз.

Вступ. Львівська область володіє значним потенціалом для розвитку лікувально-оздоровчого туризму, у тому числі значною кількістю мінеральних джерел, родовищ лікувальних грязей, лісових ресурсів і т. п. Водночас даний вид туризму вважається одним із найперспективніших видів туристичної галузі області. Підтвердженням цього є не лише те, що в регіоні спостерігається збільшення кількості осіб старших вікових груп, але і зростання потреб населення як у відпочинку, задоволенні своїх пізнавальних інтересів, так і в оздоровленні. У той же час, зниження реальних доходів населення, занадто високі ціни на санаторно-курортне лікування, застаріла інфраструктура зумовлюють скорочення кількості гостей і туристів та недовантаженість закладів відпочивальниками.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням санаторно-курортної сфери загалом та Львівської області зокрема займалися такі вчені, як О. О. Любіцева, В. І. Стафійчук, О. О. Бейдик, Т. І. Ткаченко, Н. В. Чоренька, Г. М. Заваріка, О. В. Баєва, М. І. Завидяк, М. П. Мальська, М. Й. Рутинський та інші науковці. О. В. Баєва проаналізувала тенденції розвитку санаторно-курортного бізнесу в Україні (2015). М. І. Завидяк досліджувала бальнеологічні курорти Закарпатської області (2012). М. П. Мальська вивчала лікувально-оздоровчий туризм (2008). М. Й. Рутинський запропонував класифікацію і типологію курортів (2007). Цей автор також виділив ключові принципи сталого розвитку курортно-рекреаційної сфери Західного регіону України (2010).

Н. В. Чорненка охарактеризувала організацію туристичної індустрії (2006). Однак проблеми розвитку й активізації лікувально-оздоровчого туризму потребують подальших досліджень.

Постановка завдання. Досліджуючи сучасні тенденції розвитку лікувально-оздоровчого туризму Львівської області, у першу чергу необхідно звернути увагу на той факт, що послуги, які пропонуються на бальнеологічних курортах Львівщини, здебільшого є малодоступними для широких верств населення. Курорти регіону також характеризуються недостатнім рівнем розвитку інфраструктури. Тому мета даного дослідження – це не лише аналіз стану лікувально-оздоровчого туризму Львівської області, а й характеристика найбільших санаторно-курортних закладів регіону та виявлення їх головних переваг.

Виклад основного матеріалу. На сьогодні не існує єдино прийнятого визначення терміну "лікувально-оздоровчий туризм". Наприклад, М. П. Мальська виокремлює лікувальний туризм, основною метою якого є зміцнення здоров'я під час перебування в санаторно-курортних закладах [6]. За Н. В. Чорненкою, він ототожнюється із санаторно-курортним туризмом, що організовується із загальнооздоровчою і лікувальною метою [13]. Інші ж науковці трактують лікувально-оздоровчий туризм як складову медичного туризму. Спільним моментом тут є той факт, що лікувально-оздоровчий туризм проводиться на території курорту з метою відпочинку, відновлення сил людини, оздоровлення та реабілітації [2].

Головна особливість лікувально-оздоровчого туризму зводиться до того, що у ньому основну роль відіграють медичні послуги, які гуртуються на природних ресурсах якоїсь окремої курортної зони. Треба сказати, що даний вид туризму виконує, здебільшого, лікуваль-

но-профілактичну, реабілітаційну, превентивно – валеологічну функції [14]. До інших не менш важливих особливостей лікувально-оздоровчого туризму належать тривалість перебування на курорті (має становити не менше, ніж три тижні, з метою досягнення бажаного ефекту), висока вартість путівки (у путівку включені різноманітні медичні послуги та процедури) і споживачами послуг даного виду туризму є, переважно, особи старших вікових груп [15].

У Львівській області представлені всі необхідні умови для розвитку лікувально-оздоровчого туризму. Сюди належать сприятливі кліматичні умови, наявні природні мінеральні води, лікувальні грязі, лісові ресурси і т. п. [1].

Лікувально-оздоровчий туризм Львівської області володіє значними перспективами свого розвитку. Це можна пояснити тим, що на території регіону розміщені такі основні бальнеологічні курорти, як Трускавець, Східниця, Моршин, Немирів, Великий Любін, Шкло та Розлуч [4]. Функціонування цих курортів базується на використанні мінеральної води "Нафтуса" (це мінералізована гідрокарбонатна, магнієво-кальцієва вода). А курорти Немирів і Великого Любена ще й відомі своїми лікувальними сірководневими водами [9].

За період 1995–2017 рр. кількість санаторно-курортних закладів Львівської області помітно скоротилася. Підтвердженням цього є той факт, що кількість санаторіїв та пансіонатів із лікування зменшилася із 72 до 42, кількість санаторіїв-профілакторіїв – із 23 до 0, а кількість баз та інших закладів відпочинку – із 30 до 14 [7]. Стосовно кількості будинків і пансіонатів відпочинку, то за досліджуваний період вона зросла із 1 до 4 (рис. 1).

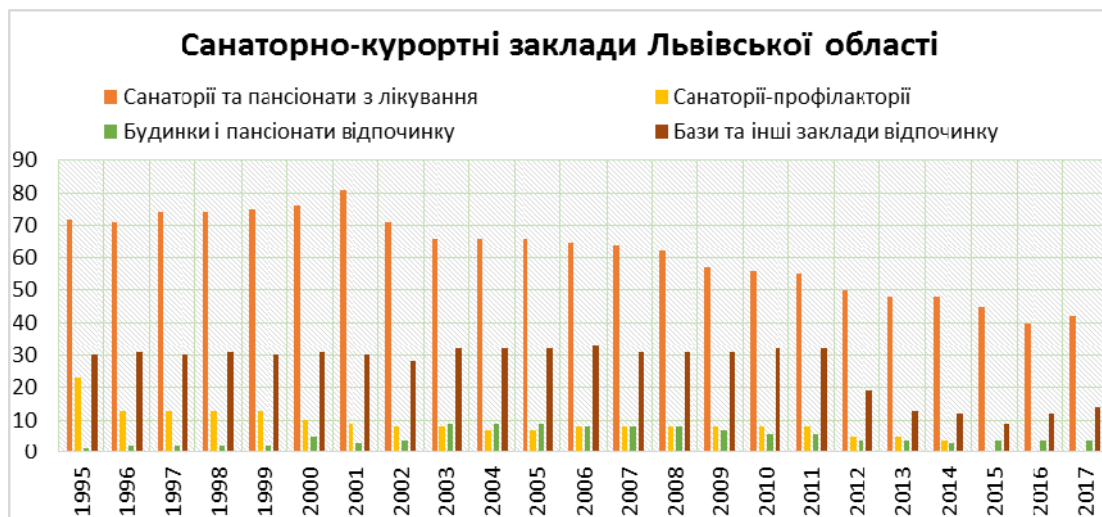

Рис. 1. Динаміка санаторно-курортних закладів Львівської області

За даними Головного управління статистики у Львівській області, у 2017 р. серед усіх міст Львівської області найбільше туристів спостерігалось у містах Трускавці, Львові, Бориславі та Моршині – близько 3 млн (рис. 2). Серед туристів переважали вихідці із

Польщі, Азербайджану, Молдови, Білорусі, Ізраїлю, Німеччини та інших країн. Туристичний збір Львівської області у 2017 р. становив 10,5 млн грн, зокрема у Львові – 4,9 млн грн., у Трускавці, Бориславі й Моршині – 5,6 млн грн [7].

Туристичні потоки Львівської області

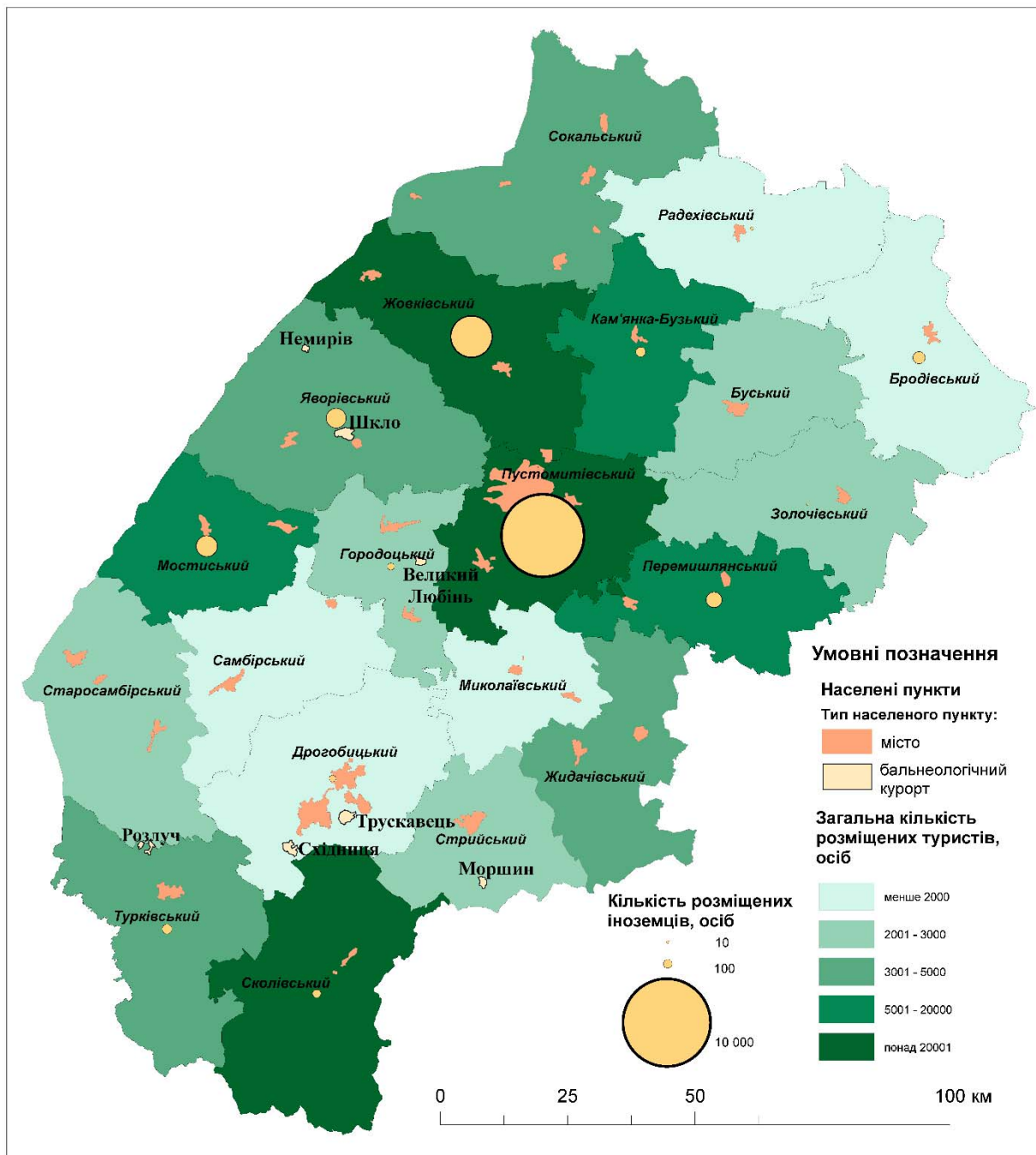

Рис. 2. Туристичні потоки Львівської області

Однак, на сьогодні простежується певна тенденція падіння попиту на санаторно-курортні послуги [1]. Такий розвиток подій зумовлює зниження показників заповнюваності ліжкового фонду санаторно-курортних закладів і зменшення обсягу їхніх доходів [5].

Досліджуючи дану проблематику, ми встановили, що основними причинами таких тенденцій є:

- високі ціни та їхня невідповідність якості санаторно-курортних послуг;
- низький рівень доходів населення та його неспроможність оплачувати відпочинок у санаторно-курортних закладах;

- зменшення обсягу державного фінансування путівок Фондом соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності для застрахованих осіб;
- відсутність ефективної державної політики як у сфері соціальної підтримки населення, так і підтримки та стимулювання діяльності санаторно-курортних закладів;
- неефективна система управління санаторно-курортними закладами;
- застаріла інфраструктура санаторно-курортних закладів (табл. 1);
- недостатній рівень рекламного забезпечення;
- обмеженість асортименту туристично-рекреаційних послуг і недостатня якість додаткових послуг [14].

Таблиця 1. Заклади розміщення туристів у найбільших бальнеологічних курортах Львівської області

Тип розміщення	Назва	Ціна за ніч, грн.	
М. Моршин			
Готель (3)	Віват	Від 650 грн.	
	Оберіг	Від 550 грн.	
	Kiev+	Від 300 грн.	
Санаторії (1)	Одеса	Від 1100 грн.	
Пансіонати (1)	Моршин	Від 190 грн.	
Смт Східниця			
Готель (6)	Золота Рибка	Від 1150 грн.	
	Grand Villa	Від 1000 грн.	
	Осоння Карпати	Від 650 грн.	
	Шале	Від 550 грн.	
	Карпатські полонини	Від 490 грн.	
	Едем	Від 410 грн.	
Вілла (5)	Золоте Руно	Від 450 грн.	
	Юран	Від 450 грн.	
	Олекси	Від 400 грн.	
	Ігнат'єва	Від 390 грн.	
Санаторій (4)	Рай	Від 285 грн.	
	Зелений бір	Від 1150 грн.	
	Санта Марія	Від 975 грн.	
	Стожари	Від 790 грн.	
Туристичний комплекс (2)	Цитадель	Від 400 грн.	
	Таор – Карпати	Від 1450 грн.	
Котедж (1)	Київська Русь – Східниця	Від 900 грн.	
Міні-готель (1)	Forest House exclusive	Від 2500 грн.	
Гостинний двір (1)	Furmi	Від 250 грн.	
База відпочинку (1)	Три Корони	Від 550 грн.	
Апарт-готель (1)	Мозола	Від 370 грн.	
Спа-готель (1)	Фавар Карпати	Від 600 грн.	
М. Трускавець			
Готель (14)	Респект	Від 1560 грн.	
	Готель (14)	Mirotel Resort & Spa	Від 3520 грн.
		Оскар	Від 890 грн.
		Афродіта	Від 750 грн.
		Hermes Resort Hotel	Від 750 грн.
		П'ятий океан	Від 700 грн.
		Маріот Медікал Центр	Від 630 грн.
		Соламія	Від 580 грн.
		Набі	Від 550 грн.
		РН	Від 500 грн.
		Хеллі	Від 450 грн.
		Red Stone Hotel	Від 430 грн.
		Re Vita	Від 420 грн.
Джем		Від 340 грн.	
Red Stone Hotel	Від 250 грн.		
Вілла (7)	Софія	Від 1300 грн.	
	Роксолана	Від 700 грн.	
	Sonсе	Від 450 грн.	
	Лісова пісня	Від 450 грн.	
	Камелія	Від 400 грн.	
	Лідія	Від 400 грн.	
Санаторій (4)	Сонячна	Від 300 грн.	
	Віктор	Від 985 грн.	
	Elite Dnipro	Від 950 грн.	
	Дніпро	Від 748 грн.	
Квартира (3)	Кришталевий Палац	Від 565 грн.	
	Люкс	Від 600 грн.	
	На вул. Маркіяна Шашкевича	Від 500 грн.	
Міні-готель (2)	Приватний будинок	Від 350 грн.	
	Домашній	Від 400 грн.	
Приватна садиба (2)	Нафтуса	Від 350 грн.	
	Урсула	Від 300 грн.	
Туристичний комплекс (2)	У Зубрицьких	Від 250 грн.	
	Лісова Пісня	Від 1590 грн.	
Котедж	Вілла Марта	Від 1404 грн.	
Апарт-готель	У Роксолани	Від 250 грн.	
Пансіонат	Green Hill	Від 400 грн.	
	Богема	Від 800 грн.	

Аналіз закладів розміщення найбільших бальнеологічних курортів Львівської області передбачає оцінку основних переваг таких населених пунктів, як м. Моршин, м. Трускавець і смт Східниця. Варто зазначити, що саме вони характеризуються наявністю великої кількості унікальних природно-лікувальних ресурсів, які є необхідною умовою як для відпочинку, так і для профілактики та лікування різноманітних захворювань населення [5].

Місто Моршин є одним із найвідоміших в Україні бальнеологічних курортів. Сюди приїжджають туристи з усієї України та із зарубіжжя [12]. Курорт одночасно може прийняти 3000 приїжджих. Одними з найважливі-

ших переваг проживання у м. Моршині є доступні цінові пропозиції та високий рівень сервісу. Відпочинок у цьому курортному містечку – чудова альтернатива дорогим закордонним пропозиціям, де потрібно заплатити чи не втричі більше за аналогічні умови проживання [15].

Необхідно сказати, що більшість готелів м. Моршина мають власні медичні центри, де приїжджим пропонують пройти діагностику і необхідні дослідження. Після отримання результатів кваліфіковані медики складають індивідуальну програму лікування залежно від потреб організму та власних побажань відпочиваючих [15].

Таблиця 2. SWOT-аналіз розвитку курортної сфери м. Моршина

Сильні сторони	Слабкі сторони
1) вигідне географічне положення; 2) сприятливі природно-кліматичні умови; 3) багата мінерально-сировинна база; 4) вдале транспортне сполучення; 5) велика кількість санаторно-курортних закладів; 6) відновлена науково-практична діяльність курорту, зокрема, вивчення лікувальних властивостей мінеральних джерел та розроблення сучасних методів лікування).	1) малоземелля; 2) незадовільний стан комунікацій та доріг міста; 3) неякісна очистка стічних вод; 4) незадовільний благоустрій території міста; 5) незадовільний стан інженерно-транспортних споруд; 6) недостатній рівень розвитку курортної та відпочинкової інфраструктури.
Можливості	Загрози
1) збереження екології курорту; 2) залучення інвестицій у розвиток туристичної сфери; 3) розвиток оздоровчо-відпочинкової інфраструктури; 4) розвиток туристичної, санаторно-курортної та відпочинкової інфраструктури; 5) покращення якості надання медичної допомоги населенню; 6) створення умов безперешкодного доступу для людей із особливими потребами до об'єктів соціально-культурного та громадського призначення.	1) недостатній контроль за використанням природних ресурсів; 2) рух вантажних потягів із хімічними елементами через місто; 3) відсутність реальної державної підтримки розвитку курорту; 4) низький рівень правового захисту населення.

Із виконаного SWOT-аналізу видно (табл. 2), що на сьогодні основними перевагами розвитку м. Моршина є:

- вигідне географічне положення;
- сприятливі кліматичні умови;
- наявність мінерально-сировинної бази;
- багата історико-культурна спадщина;
- наявність малих та середніх підприємств;
- розвиток торгівлі та сфери послуг;
- велика кількість санаторно-курортних установ.

Однак у місті також існує ряд проблем, які суттєво впливають на економічні, соціальні та екологічні процеси:

- низький рівень заробітної плати;
- малоземелля;
- незадовільна якість дорожньо-транспортної системи міста;
- недостатній рівень розвитку курортної та відпочинкової інфраструктури;
- відсутня реальна державна підтримка розвитку курорту.

Трускавець далеко відомий за межами України. Кожного місяця сюди приїжджає приблизно 13000 туристів, із яких більше 2500 осіб – іноземці. Унікальні природні ресурси курорту є надзвичайно привабливими для оздоровлення: мінеральні води, глауберова сіль, озокерит широко використовуються у бальнеології [10].

Головною особливістю міста вважається його забудова. Приватний сектор Трускавця – це старі вілли, побудовані у XIX–XX ст. Туристи, які вперше приїхали до Трускавця, захоплюються гарними фасадами, висотністю, охайністю і стилем забудови території [10].

У Трускавці представлений широкий асортимент помешкань:

1) готелі з басейном – це не рідкість для міста. Басейн може бути частиною банного комплексу, спортивною спорудою або оздоровчим. Тут все залежить від

класу готелю. Проживання у такому готелі, як правило, може обійтися від 450 до 5000 грн на добу [8];

2) міні-готелі характеризуються комфортабельним номерним фондом, близькістю до мінеральних бюветів, помірними цінами на проживання: 350–450 грн/ніч у стандарті, 600–1000 грн/ніч у сімейному люксі [8];

3) санаторії – їх на території курорту налічується дуже багато. Тут є медичні корпуси із кваліфікованим персоналом, процедурами, спрямовані на діагностику, боротьбу з конкретним захворюванням або на загальне оздоровлення організму. Вартість проживання у санаторію коливається від 780 до 2310 грн/добу [12];

4) готелі у Трускавці є різного класу. Тут пропонуються як номери від 170 грн/добу за одномісний стандарт, так і апартаменти від 15000 грн/добу або навіть президентський люкс (від 23000 грн/добу) [8];

5) вілли Трускавця характеризуються привабливим зовнішнім виглядом, унікальним оформленням номерів, смачною кухнею і т. п. Більшість вілл є дерев'яними та мають значний вік;

6) курортні комплекси також є цікавим варіантом помешкання, де представлений повний спектр послуг як із поселення, так і з оздоровлення [4].

Якщо для туристів важливим моментом є поселення поблизу певного місця, то можна підібрати готель у центрі міста або ж біля залізничного вокзалу [4].

Зазначимо, що хоча готелі Трускавця і пропонують широкий спектр послуг із оздоровлення та є зручними для проживання, проте туристи найчастіше заселяються у пансіонатах і санаторіях міста. У Трускавці також є можливість орендувати конференц-зали та заселятися у помешкання з домашніми улюбленицями [13].

Трускавець є не лише найстарішим, але й найпопулярнішим курортом України. На сьогодні він виступає лідером за кількістю туристів серед бальнеологічних курортів. Цьому сприяють удале поєднання ціни й якос-

ті послуг, які тут надаються, унікальні водні ресурси та цікаві розважальні атракції.

Згідно з даними Головного управління статистики у Львівській області, у 2017 р. м. Трускавець відвідало 32 тис. іноземних туристів із 63 країн світу, зокрема з Польщі, Білорусі, Азербайджану та Молдови. Туристичні оператори Ізраїлю, ОАЕ і окремих країн Європи також виявили зацікавлення курортом і вже пропонують своїм клієнтам оздоровчий відпочинок на території України [8].

До головних переваг Трускавця можна віднести такі особливості:

- це єдине у світі місце розташування унікальної лікувальної води "Нафтуса";

- знаходиться в екологічно чистому районі, чим і приваблює любителів "зеленого" туризму;

- тут функціонує ціла низка санаторіїв і спеціалізованих медичних установ, які пропонують широкі можливості як для оздоровлення, так і для лікування організму (на території курорту міститься 28 сучасних клінік і 14 лабораторій, у тому числі імунологічна, імуноензиматична, клініко-бактеріологічна та ін.) [9];

- пропонується чимало розваг (у місті розташований єдиний у Західній Україні дельфінарій);

- розвивається SPA-індустрія, оскільки у Трускавці функціонує 10 SPA-центрів.

Східниця відома своїми цілющими мінеральними водами, свіжим повітрям із ароматом хвої та великими можливостями для розвитку рекреації й оздоровчого туризму. У смт є великий вибір житла для туристів, які приїжджають сюди не лише з України, але із закордону [10].

Одними з найпопулярніших і тих, що користуються найбільшим попитом у подорожуючих варіантів є готель, гостьовий будинок, база відпочинку або вілла. У Східниці можна відпочити у будь-яку пору року з різним рівнем комфортності, зокрема, для відпочинку у теплий сезон тут найкраще підійдуть готелі з басейном [13].

До головних переваг Східниці як бальнеологічного курорту можна віднести:

- унікальний тип клімату (дуже схожий із альпійським, іноді навіть вважається більш лікувальним та ефективним);

- наявність природних лікувальних ресурсів, зокрема, мінеральних вод типу "Нафтуса" (4 типи) та "Боржомі", грязей типу "Мацеста", можливості застосування природного озокериту (гірського воску) [11];

- особливості рельєфу даної території дозволяють створити сприятливі умови для розвитку зимових видів відпочинку поруч із курортом [11].

Кліматичні особливості та наявність унікальних природних лікувальних ресурсів створюють усі умови як для рекреації, так і для профілактики, лікування захворювань та медичної реабілітації приїжджених. До складу мінеральних джерел № 13 та № 15 входить двовалентне залізо в комплексі з органічними кислотами й аніонами. Необхідно сказати, що ці води використовуються для реабілітації осіб, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС [3].

У Східниці більшість закладів розміщення представлена такими групами:

Перша група – "вершки", які включають готельно-ресторанні комплекси, СПА-готелі, курортні готелі і т. п. У них представлений увесь можливий спектр послуг, зокрема проживання, харчування, лікувальні та профілактичні процедури (СПА-процедури), екскурсії, організація дозвілля тощо [3].

Друга група – "середня ланка". Сюди належать санаторії, пансіонати, будинки відпочинку, відпочинково-оздоровчі комплекси, які не тільки пропонують послуги розміщення, харчування, а й надають комплекс заходів

із оздоровлення, профілактики захворювань, медичної реабілітації та лікування. У закладах даної групи також передбачено надання додаткових послуг [3].

Третя група – "малий приватний сектор" – це приватні садиби, котеджі, вілли, бюджетні готелі. Вони забезпечують туристів, головним чином, проживанням та елементарним сервісом (заміна постільної білизни та рушників, прибирання кімнат), рідше пропонують харчування й додаткові послуги (екскурсії, доставка та продаж продуктів, оренда мангалу, сауни). У даних закладах розміщення відсутні будь-які медичні послуги і тут проводиться відповідна цінова політика [8].

Четверту групу становить "тіньовий сектор", де пропонується тільки подорова або погодинна оренда кімнат чи помешкань (передбачається лише проживання). Інформація про даний вид помешкання розміщена в оголошеннях по селищі та його околицях, а також у газетах [1].

Інформація щодо житла даної групи фактично не підлягає збору, оскільки більша половина цих об'єктів готельної нерухомості не позиціонують себе належним чином, не є сталими й обліку не підлягають. Дане житло вважається найдешевшим серед усіх інших і сервіс тут, як правило, відсутній. Проте зазначимо, що в умовах складної економічної ситуації ця нерухомість доволі успішно знаходить свого споживача і навіть спроможна скласти конкуренцію потужнішим типам помешкання [1].

Висновки. Львівська область багата на родовища мінеральних вод із лікувальними властивостями. На сьогодні відомо більше 200 джерел мінеральних вод найрізноманітніших типів. За запасами мінеральних вод Львівщина займає першість серед усіх областей України. У регіоні сформувався потужний бальнеологічний комплекс, який представлений такими курортами, як Трускавець, Моршин, Східниця, Немирів, Шкло, Любін Великий і Розлуч. В області є всі необхідні ресурси для розвитку лікувально-оздоровчого туризму. Однак через низку причин, які сьогодні зустрічаються на території регіону (катастрофічний стан комунікацій та автомобільних доріг бальнеологічних курортів, неякісне очищення стічних вод, часто незадовільний стан благоустрою курортних територій, недостатній рівень розвитку курортної та відпочинкової інфраструктури, поганий стан інженерно-транспортних споруд і т. д.), його розвиток є недостатнім. Щоб посилити розвиток даного туризму, слід, передусім, об'єднати зусилля органів державної влади та туристичного бізнесу. Держава, найперше, має підтримувати курортну зону через залучення інвесторів, створення сприятливого інвестиційного клімату, реклами, покращення стану доріг і т. п. Туристичному бізнесу, у свою чергу, необхідно диверсифікувати туристично-рекреаційні послуги, розробити такі види турів та розваг, які будуть популяризувати санаторно-курортний відпочинок.

Наявні природні та культурно-історичні ресурси Львівщини на сьогодні являють собою нерозкритий ресурсний резерв регіону, раціональне використання якого призведе до значних зрушень в економіці області – надходження податкових відрахувань у бюджет, появи нових робочих місць, покращення інфраструктурної складової тощо. Таким чином, державний контроль та підтримка інвестиційних надходжень у лікувально-оздоровчу сферу Львівської області вважається важливою проблемою, вирішення якої принесе вигоду всім зацікавленим сторонам – як бізнесовим структурам, так і регіональній адміністрації та місцевому населенню.

Список використаних джерел:

1. Баєва О. В. Тенденції розвитку санаторно-курортного бізнесу в Україні / О. В. Баєва, Н. І. Новацька // Проблеми модернізації України. Науковий часопис. – 2015. – Вип. 1. – С. 52–55.
2. Бейдик О. О. Методологія та методика аналізу рекреаційно-туристських ресурсів України : дис. ... д-ра геогр. наук: 11.00.02 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2004.
3. Завадяк М. І. Бальнеологіческие курорты Закарпатской области / М. І. Завадяк, Т. І. Мадрыга, М. В. Попович. – Ужгород: Ліра, 2012. – 256 с.
4. Заваріка Г. М. Курортна справа : навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 264 с.
5. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти). – К.: Альтпрес, 2002. – 436 с.
6. Мальська М. П. Лікувально-оздоровчий туризм / М. П. Мальська, М. Й. Рутинський, Н. М. Паньків: моногр. – Львів: Видав. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2008. – С. 191–210.
7. Головне управління статистики у Львівській області. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/>
8. Hotels24.ua. Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hotels24.ua>.
9. Рутинський М. Й. Класифікація та типологія курортів // Вісн. Львів. ун-ту. Серія географічна. – 2007. – Вип. 34. – С. 236–246.
10. Рутинський М. Й. Ключові принципи сталого розвитку курортно-рекреаційної сфери західного регіону України // Стале природокористування: підходи, проблеми, перспективи : Матеріали III міжнар. наук. конф. (28–29 травня, 2010 р.) / М. Й. Рутинський. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2010. – С. 137–138.
11. Стафійчук В. І. Рекреологія : навч. посіб. – К.: Альтпрес, 2006. – 264 с.
12. Ткаченко Т. І. Сталый розвиток туризму : теорія, методологія, реалії бізнесу : моногр. – К.: Київськ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 463 с.
13. Чорненко Н. В. Організація туристичної індустрії : навч. посіб. – К.: Атіка, 2006. – 264 с.
14. The Global Competitiveness Report 2016-2017 / Klaus Schwab, World Economic Forum. – Geneva, Switzerland 2016. – 383 p
15. The Travel & Tourism Competitiveness Report 2015 / World Economic Forum. – Geneva, Switzerland, 2015. – 525 p.

References:

1. Baeva O. V. Trends in the development of sanatorium and resort business in Ukraine / O. V. Baeva, N. I. Novalska // Problems of

modernization of Ukraine. Scientific journal. – Issue 1. – K.: SE "Publishing House" Personnel, 2015 – 52-55 pp.

2. Beidyk O. O. Methodology and methods of analysis of recreational and tourist resources of Ukraine: di ... Dr. geogr. Sciences: 11.00.02 / Taras Shevchenko National University of Kiev. – K., 2004.
3. Zavadyak M. I. Balneological resorts of the Transcarpathian region / M. I. Zavadyak, T. I. Madryga, M. V. Popovich. – Uzhgorod: Lira, 2012. – 256 pp.
4. Zavarika H. M. Resort Affairs / Tutorial. – K.: Center for Educational Literature, 2015. – 264 p.
5. Liubitseva O. The market of tourist services (geospatial aspects). – K.: Altpress, 2002. – 436 pp.
6. Malskaya M. P., Rutinsky M. Y. Therapeutic and Health Tourism / M. P. Malskaya, M. Y. Rutinsky, N. M. Pankov // Tourism in international and national dimensions. History and Modernity : monograph / M. P. Malskaya, M. Y. Rutinsky, N. M. Pankov. – Lviv: Publishing Center of Ivan Franko Lviv National University, 2008. – 191–210 pp.
7. The Main Department of Statistics in Lviv region / Official site [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.lv.ukrstat.gov.ua/>
8. Hotels24.ua. Official site [Electronic resource] – Access mode: <https://hotels24.ua>.
9. Rutinsky M. Y. Classification and typology of resorts // Bulletin of the Lviv National University. The series is geographic. – 2007. – Issue 34. – 236-246 pp.
10. Rutinsky M. Y. Key principles of the sustainable development of the resort and recreation sphere of the western region of Ukraine // Sustainable use of natural resources: approaches, problems, prospects. Materials of the III International sciences conf. (May 28-29, 2010) / M. Y. Rutinsky. – Ternopil: Textbooks and manuals, 2010. – 137-138 pp.
11. Stafichuk V. I. Recreology / Tutorial. – K.: Altpress, 2006. – 264 pp. Mapping 15.
12. Tkachenko T. I. Sustainable Tourism Development: Theory, Methodology, Business Realities : monograph. – K.: Kyiv National Trade and Economic University, 2009. – 463 pp.
13. Chornenka N.V. Organization of the tourism industry: a manual. – K.: Atika, 2006. – 264 p.
14. The Global Competitiveness Report 2016-2017 / Klaus Schwab, World Economic Forum. – Geneva, Switzerland, 2016. – 383 p
15. The Travel & Tourism Competitiveness Report 2015 / World Economic Forum. – Geneva, Switzerland 2015. – 525 p.

Надійшла до редколегії 27.11.18

С. Запотоцкий, д-р геогр. наук, проф.,
И. Горин, асп.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ЛЕЧЕБНО-ОЗДОРОВИТЕЛЬНОГО ТУРИЗМА В ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ

Раскрыты главные особенности лечебно-оздоровительного туризма Львовской области. Охарактеризованы ключевые факторы развития лечебно-оздоровительной сферы региона. Исследовано состояние санаторно-курортных учреждений Львовской области. Выделены основные факторы формирования спроса на них, в том числе: высокие цены и их несоответствие качеству санаторно-курортных услуг, низкий уровень доходов населения, отсутствие эффективной государственной политики в сфере социальной поддержки населения и стимулирования деятельности санаторно-курортных учреждений, неэффективная система управления санаторно-курортными учреждениями, устаревшая инфраструктура санаторно-курортных учреждений, ограниченность ассортимента туристско-рекреационных услуг и недостаточное качество дополнительных услуг. Рассмотрены туристические потоки городов-курортов Львовщины. Проведен анализ средств размещения крупнейших бальнеологических курортов области и стоимости проживания в них. Выделены главные преимущества курортной сферы исследуемых населенных пунктов региона.

Ключевые слова: Львовская область, санаторно-курортные учреждения, туристы, приезжие, заведения размещения, ремонт, курортная сфера, SWOT-анализ.

S. Zapototskyi, Dr. Sc. in Geography, Professor,
Horyn I., PhD Student
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

MODERN TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF TREATMENT AND RECREATION TOURISM IN LVIV REGION

The article reveals main features of health-improving tourism of Lviv region. The main factors of developments in health-improving sphere of the region are noted, particularly, favorable climatic conditions, available natural mineral waters, medical mud, forest resources, etc. Sanatorium and spa establishments of Lviv region were studied. The main factors of demand formation are highlighted, among them – high prices and their non-conformity with the quality of sanatorium and resort services, low income of the population and its incapability to pay for rest in sanatorium and resort facilities, lack of effective state policy, regarding the field and the direction of support and stimulation of sanatorium and resort facilities, inefficient management system of sanatorium and resort facilities, their outdated, insufficient level of advertising support and limited range of tourist and recreational services as well as insufficient quality of additional services. Tourist flows of Lviv region resort cities are studied. According to the data, in 2017, among all the cities of Lviv region, the largest number of tourists was observed in Truskavets, Lviv, Boryslav and Morshyn – about 3 million. Among them – citizens of Poland, Azerbaijan, Moldova, Belarus, Israel, Germany and other countries. The article analyzes institutions of accommodation of largest balneological resorts of the region and the cost of living in them. The main advantages of resort area in studied settlements of the region are highlighted, in particular its advantageous geographical position, favorable climatic conditions, availability of mineral resources, rich historical and cultural heritage as well as presence of small and medium enterprises, development of trade and services, and a large number of sanatorium and resort establishments, mostly privately owned. These can also bolster the field, considering wide price range for such establishments. All together these factors further signify an already established notion – "Lviv region is a major tourist hub".

Key words: Lviv region, sanatorium and resort establishments, tourists, visitors, accommodation establishments, dwellings, resort area, SWOT-analysis.